

Škoda, 100 K převyšující, podává se pak nesporně z přejímací ceny ovsa, která dle § 1 vládního nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 404 sb. z. a n., činila 130 K za 100 kg, a z toho, že propadnutí stane se bez náhrady onomu, který bezplatně obilím nakládal. Právem proto nalézací soud shledal, ježto ostatní předpoklady § 1 zmíněného zákona jsou zjištěny a nepopřeny, v činnosti stěžovatelově skutkovou podstatu přečinu, jímž stěžovatel byl uznán vinným.

Čís. 1046.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Přeplácení cen (§ 9) může se dopustiti i sadař, jenž vydražuje sad. Není třeba, by přepláčeč docílil zisku.

O přestupku dle § 11 nařízení ze dne 3. září 1920, čís. 516 sb. z. a n., rozhoduje nyní politický úřad první stolice.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1922, Kr I 1314/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichvevního soudu při krajském soudě v Mladé Boleslavi ze dne 16. listopadu 1921, jímž byl obžalovaný Jan H. podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin podle § 9 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. a stíhání pro přestupek § 11 nařízení ze dne 3. září 1920, čís. 516 sb. z. a n., vyhrazeno politickému úřadu první stolice potud, že zrušil napadený rozsudek ve výroku, jímž byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro přečin dle § 9 zákona o lichvě, a vrátil věc prvnímu soudu, by ji v tomto směru znovu projednal a rozhodl; zavrhl však zmateční stížnost, pokud napadla rozsudečný výrok, že ke stíhání přestupku dle § 11 nařízení ze dne 3. září 1920, čís. 516 sb. z. a n. příslušným jest politický úřad první stolice.

Důvody:

Na sadaře Jana H-a byla podána obžaloba, že; byv již jednou pro předražování právoplatně odsouzen, při nákupu třešní v obecním sadě, tudíž předmětu potřeby, jež dále hodlal zciziti, přeplácel cenu obvyklou a prodátem stanovenou a dopustil se tak přečinu dle § 9 zákona o lichvě. Nalézací soud sprostil obžalovaného z obžaloby. Po skutkové stránce vzal za zjištěno, že dne 12. června 1921 konala se v obci H. dražba třešní, jichž majitelkou jest místní obec H., že vyvolací cena stanovena byla obecním výborem na 1600 K, že však nejvyšší podání dosáhlo výše 5140 K a že toto podání učinil obžalovaný Jan H. K odůvodnění sprostujícího výroku uvedl soud, že nenabyl přesvědčení, že obžalovaný jednal v úmyslu ziskovém, hledě využítkovati poměrů poválečných, zvláště když prý učinil podání ve veřejné dražbě, která zákonem jest povolena a v tomto případě byla veřejně vyhlášena a řízena obecním radním. Kromě toho prodával prý obžalovaný ranné třešně po 3 K až 3 K 50 h, kdežto pozdější třešně po 1 K 50 h za 1 kg. Zmateční stížnosti státního zastupitelství napadající sprostující výrok důvody čís. 5 a 9 a) § 281 tr. ř. nelze upříti oprávnění. Proti poukazu nalézacího soudu na dražbu jakožto zá-

konem dovolené právní zařízení dlužno poukázati na platné dosud nařízení ze dne 18. března 1918, čís. 94 ř. zák., kterým dražba předmětů potřeby až na výjimky, v nařízení tom stanovené, byla až na další zakázána. Než i z tohoto nařízení možno souditi, že veřejná dražba jako právní zařízení, v podstatě na přeplácení založené, nebyla zásadně zákonem zakázána. Nelze proto užití právního ustanovení § 9 »přeplácí prodávacem požadovanou cenu«. Rovněž nelze v tomto případě užití druhého ustanovení § 9 (»úředně stanovenou cenu«), poněvadž obchod ovocem byl v době činu vzhledem ku vládnímu nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 169 sb. z. a n., uvolněn a pro rok 1921 nebyla stanovena pro třešně úřední cena. Za to však lze užití ustanovení třetího (cenu až dosud obvyklou). Za takovou lze již dle obecné mluvy považovati cenu, která byla pro dotýčný předmět potřeby před dobou nákupu na určitém místě po přiměřenou dobu skutečně požadována a placena (viz rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 8. srpna 1916, č. Kr III 103/16 sb. čís. 4321). A tu je zvykem, že ovoce na stromě draží se a prodává se z volné ruky již před dozráním. Pro ceny ve velkém netřeba čekat, až úroda uzrá a cena v prodeji drobném se vytvoří. Je docela možno, srovnáním s jinými dražbami, a zvláště s daleko kulantnějšími prodeji z volné ruky obvyklou cenu pro sklizeň dotýčného roku, zde 1921, zjistiti, načež teprve po zjištění této obvyklé ceny lze se vysloviti o tom, dána-li skutková podstata § 9 zákona lichvevního. Nalézací soud měl tedy, poněvadž ani cena požadovaná ani cena stanovená nepřichází v tomto případě v úvahu, nejprve zjistiti dle zásad, shora vytknutých, zdali obžalovaný přeplácel cenu až dosud obvyklou, aby pak na podkladě tomto mohl teprve řešiti otázku viny ve smyslu § 9 zákona o lichvě. Poněvadž se tak nestalo, není tu prozatím skutkového podkladu, jehož je při správném použití zákona zapotřebí, takže nemá zrušovací soud možnosti, rozhodnouti ihned ve věci samé, naopak je po rozumu § 288 čís. 3 tr. ř. nutno, rozsudek zrušiti a věc v rozsahu zrušení vrátiti soudu prvé stolice k opětovnému projednání a rozhodnutí. Zdůrazněno budiž však ještě toto: Dle doslovu § 9 zákona o lichvě spočívá skutková podstata tohoto deliktu v tom, že pachatel při nákupu předmětu potřeby, jež dále hodlá zciziti, přeplácí cenu úředně stanovenou. Dle toho je trestný čin dokonán již v okamžiku nabídnutí nebo poskytnutí přehnané ceny a nepřichází vzhledem k tomu s hlediska tohoto místa zákona vůbec v úvahu cena, docílená pachatelem při prodeji a zisk s ní snad dosažený. Těžiště tohoto trestního ustanovení spočívá právě již v drahém nákupu předmětu potřeby a nikoli v dalším jich prodeji. Text § 9 byl volen s rozmyslem a důvodně; mělyť ustanovením jeho zasaženy býti i ony za války vzniklé výstřelky hospodářského sobectví, jimiž se vybíjí snaha, nakupovati draho, nebo které aspoň nedbají přehnaných nákladů nabývacích, poněvadž jsou provázeny vědomím, že i zboží, draho nakoupené, najde odbyt. § 9 zakazuje proto již i takové jednání, které ještě před tím, nežli zboží přejde od výrobce neb obchodníka ke spotřebiteli, má působením na tvoření se ceny připravit a zabezpečiti pozdější zdražení zboží a tím pozdější úspěšné požadování zjevné přemrštěné ceny. S jakým výsledkem prodej v tom kterém případě pro přeplácejícího skončil, vynesl-li mu zisk či nikoli, je se stanoviska zákona nerozhodno. Dle toho je pro přičitatelnost jednání dle § 9 zákona o lichvě nerozhodno, zač obžalovaný vy-

dražené třešně prodával, zda zejména se ziskem přiměřeným, nepatrným či přemrštěným, poněvadž čin byl dokonán již poskytnutím přehnané ceny při dražbě. Nečiní-li se skutková podstata deliktu dle § 9 zákona o lichvě v objektivním směru odvislou od docílení zisku vůbec, nevyhledává se ani v subjektivním směru úmyslu zjištění, jak nalézací soud naprávem za to má. Stačí naopak úplně vědomí pachatele, že přeplácí cenu, dosud obvyklou. V tomto ohledu bude zejména soudu uvážiti okolnost, na niž stížnost poukazuje, že obžalovaný žádal koupěchtivé, by mu sadů dopřáli a nepřihazovali, když už sady mají, kdežto on dosud žádného nemá, a další okolnost, obžalovaným doznanou, že byl k vydražení sadu nucen, aby si zjednal nějaký výdělek. Z toho, co řečeno, plyne, že nalézací soud neposuzoval otázku subjektivního zavinění obžalovaného se správného hlediska právního, důsledkem čehož jeho výrok nemůže obstáti. Otázkou, zda přeplácení dopustily se i ony osoby, které vedle obžalovaného dražily, netřeba se v rámci tohoto řízení zrušovacího, kde se jedná pouze o zavinění obžalovaného, obírat. Odůvodněné zmateční stížnosti ohledně přečinu dle § 9 zákona o lichvě bylo proto vyhověti a uznati právem, jak shora uvedeno. Pokud čelí zmateční stížnost proti výroku, jímž vyhrazeno bylo stíhání obžalovaného pro přestupek dle § 11 nařízení vlády republiky Československé ze dne 3. září 1920, č. 516 sb. z. a n., politickému úřadu první stolice, jest stížnost nyní již neodůvodněna. Obžalovaný neměl kromě živnostenského oprávnění jako sadař k nákupu třešní v červnu 1921 zvláštního povolení od politického úřadu dle § 10 tohoto nařízení. Dle § 11 zmíněného nařízení, jehož porušení klade se obžalovanému rovněž za vinu, potrestán měl býti ten, kdo jedná proti ustanovením §§ 4, 9 nebo 10 dotčeného nařízení, nebo proti opatřením, podle nich vydaným, pokud čin nepodléhá přísnějšímu trestu, politickým úřadem. Ale dle ustanovení § 1 lit. b) nařízení vlády republiky Československé ze dne 3. září 1920, čís. 517 sb. z. a n., příkázány byly k pravomoci soudů lichevních též správní přestupky podle §§ 3, 11, 12, 14, 17 a 18 nařízení vlády republiky Československé ze dne 3. září 1920, čís. 516 sb. z. a n. Ježto nalézací soud vykl, že po nabytí pravomoci rozsudku budou spisy postoupeny okresní politické správě ku příslušnému vyřízení pro přestupek dle § 11 nařízení čís. 516 sb. z. a n. z roku 1920, porušil sice výrokem tímto zákon co do otázky, je-li jednání, odporující ustanovení zmíněného § 11 činem trestným, příslušejícím ku pravomoci soudů, a byla zmateční stížnost v době vynesení rozsudku i provedení zmateční stížnosti opodstatněna. Zmatečnosti této zde však nyní již není, ježto zhojena je tím, že dle druhého odstavce § 2 nařízení vlády republiky Československé ze dne 29. září 1922, čís. 287 sb. z. a n., jež stalo se účinným dnem vyhlášení, t. j. dne 30. září 1922, postoupí lichevní soudy v případech, kde řízení o správních přestupcích podle §§ 3, 11, 12, 14, 17 a 18 nařízení vlády republiky Československé ze dne 3. září 1920, čís. 516 sb. z. a n., bylo před lichevními soudy již zahájeno, spisy politickým úřadům první stolice k dalšímu řízení. Ježto se zde, jak výše uvedeno, o takový případ jedná, stala se zmateční stížnost státního zastupitelství, pokud s hlediska důvodu čís. 9 a) § 281 tr. ř. čelí proti výroku soudu nalézacího, jímž stíhání obžalovaného pro přestupek dle § 11 nařízení ze dne 3. září 1920, čís. 516 sb. z. a n. vyhrazeno bylo politickému úřadu první stolice, bezdůvodnou a bylo ji proto v tomto směru zavrhnouti.